

Petrus «1»

«Rosul Petrus yazoqan birinqi məktup»

¹ Əysa Məsihning rosuli boloqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə ölkiliridə tarqak yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. □ ■

² Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərripidin pak-muqəddəs qilindinglar. Buningdin məqsət, silərninq Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar və qenining üstunglaroqa

□ **1:1 «Əysa Məsihning rosuli boloqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya və Bitiniyə ölkiliridə tarqak yaxawatqan musapir bəndilərgə salam»** — «tarqak musapirlar» toqruqluk «Yakup»tiki «kirix sez»imizni kəring. «Tarqak musapirlar» — Asuriyəning və keyinki Babil imperiyəsidin baxlap, Israilning on ikki qəbilisi dunyaning həkəysi bulung-puqqaqlirioqa tarkilip kətkənidi. Pələstinqə qaytip kəlməy, qət yərlərdə qaloqan Yəhudiylar «tarqak musapirlar» (grek tilida «diaspora») dəp atilatti. Lekin muxu yərdə «tarqak yaxawatqan musapir bəndilər» kəqmə mənidə ixl-tilidu, xundakla həttə tiloqa elinoqan jaylarda turuwatqan barliq etiqaqdlarni kərsitidu, dəp qaraymiz (2:10ni kəring). «Tarqak yaxawatqan musapir bəndilər» bizningqə: (1) etiqaqdlar bu dunyada həqikətən musapir salahiyitidə yaxaydu. Ular yurtimiz muxu yərdə əməs, jənnəttə bolidu, dəp bilidu; (2) etiqaqdlar yər yuzidiki yurtlarning kəpinqisidə kəp sanliqni təxkil qilmaydu, bəlki tarqak «kiqik bir pada»dək yaxawatidu, degənni kərsitidu. «Kirix sez»imiznimu kəring. ■ **1:1 Yak. 1:1.**

sepilixi üqündur. Mehır-xəpkət wə hatırjəmlık silərgə həssiləp ata kılinoqay! □ ■

Həyatlık ümidi

³ Əzining zor rəhimdilliki bilən, Əysa Məsihning ölümündin tirilixi arkilik bizni yengidin tuqdurup, ölməs ümidkə nesiwə kılğan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisioğa mubarək-mədhiyilər okuloqay! ■

⁴ Demək, silər üqün qiriməs, daoşiz wə solmas miras ərxlərdə saklanmaqta. ■

⁵ Ahir zamanda axkarilinixkə təyyarlanoğan nijat üqün, silər etikadinglar bilən Hudaning kudriti arkilik koqdalmaktisilər.

⁶ Silər bu *nijattin* zor xadlinisilər — gərgə hazır zərür tepiloqanda silərninğ hərhil sinaklar tüpəylidin kışka waqit azab-oqubət qekixinglaroğa toqra kəlsimu. ■

□ **1:2** «Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərripidin pak-muqəddəs kılindinglar» — «Roh» muxu yərdə Hudaning Muqəddəs Rohini kərsitidu. «**Buningdin məxsət, silərninğ Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar wə kənininğ üstünglaroğa sepilixi üqündur**» — «Əysa Məsihning kənininğ üstünglaroğa sepilixi»: — demək, Əysa Məsihning kəni «Təwrat dəwri»diki qurbanlıqlarınğ kənidək, adəmninğ hədini üstigə əməs, bəlki etikad kילוquqilarning wijdan-kəlbige sepilidu, xuning bilən gunəhliridin pak bolidu («Yəx.» 52:15 wə izahətini, «Ibr.» 9:13, 12:24ni kəring). ■ **1:2** Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Gal. 1:3; Əf. 1:2; 2Pet. 1:2; Yəh. 2. ■ **1:3** Rim. 6:23; 1Kor. 15:20; 2Kor. 1:3; Əf. 1:3; Yaq. 1:18. ■ **1:4** Kol. 1:5; 2Tim. 1:12. ■ **1:6** Rim. 5:3; Ibr. 10:37; 1Pet. 5:10; Yaq. 1:2.

⁷ Altun hamon yoki ketidigan narsa bolsimu, sapliki ot bilan sinilidu. Xuningqa ohxax altundin tolimu qimmətlik boligan etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilan u Əysa Məsih *qayta* axkarilanoqan waqtida mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridu. □ ■

⁸ Əysa Məsihni ilgiri kərüp bakmioqan bol-sanglarmu, Uni sөyüp kəldinglar; wə hazirmu Uni kərməysilər, lekin Uningqa yənila etikət kilip kəlbinglar ipadiligüsiz xan-xərəpkə toloqan huxallik bilan yayraydu. ■

⁹ Xuning bilan silər etikadinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatioqa muyəssər

□ **1:7 «Altun hamon yoki ketidigan narsa bolsimu, sapliki ot bilan sinilidu. Xuningqa ohxax altundin tolimu qimmətlik boligan etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilan u Əysa Məsih qayta axkarilanoqan waqtida mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridu»**

— oqurmənlərgə ayanki, altunning sapliki yaki həkikiy ikənliki ot bilan ispatlinidu. Huda etikadimizning həkikiy yaki həkikiy əməslikini bilidu, əlwəttə, lekin Əzining xan-xəripi həmdə bizni bu jəhəttə hatirjəm kilix üqün bizni hərhil sinaklarqa uqritidu. Muəllip muxu sinaklar toqruluk eytqan bolsimu, ularning etikadidin guman kiləqan əməs, əksiqə 8-ayəttə ularning etikadioqa ixənqini bildürüp, dər wəqə həkikiy, sap ikənlikini enik kərsitidu. «Etikadinglar... mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridu» — muəllip muxu yərdə bu «mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət» kimgə bolidiganlikini oquq kərsətməydu. Bizningqə etikadimiz sinilixi arkilik «mədhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət»ni həm Rəb Əzigə həm bizlərgimu kəltüridu. Qünki etikadimiz sinaktin ötküzülsə, bu Hudaning xapaiti həm küq-kudritidinla bolidu, xundakla buning arkilik uning xapaiti həm kudriti roxən bolidu wə Hudaning uluqluqioqa ispat bolidu (5-ayətni kərüng). ■ **1:7** Yəx. 48:10; 1Kor. 3:13; Yaq. 1:3; 1Pet. 4:12. ■ **1:8** Yh. 20:29.

boluwatisilər. □

¹⁰ Silərgə ata kilinoqan bu mehır-xəpkətəni aldin eytkan *ilgiriki* pəyoqəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toqrisida təpsiliy izdəngən, uni qūxinixkə tirixkanidi. ■

¹¹ Ularda boləqan Məsihning Rohi ularəqə Məsih kəlgüsida tartidioqan azab-okubətlər wə bulardin keyinki kelidioqan xan-xərəplər toqrisida aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning qandəq yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridioqanliqi üstidə izdəngən.

□ ■

¹² Xuning bilən ularəqə bu ixlarni aldin eytixi

□ **1:9 «Xuning bilən silər etikadinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatioqə muyəssər boluwatisilər»** — muxu ayəttin enik kərgili boliduki, nijatning həzir nətijisi həm mewisi bar həmdə kəlgüsida (5-ayəttə) Məsih qayta kəlgəndə tehimu mukəmməllixidu (nijatning kəlgüsidiki bəht-bərikətliri bolsa gunahning hərəkəndəq təsiridin azad bolux, yengi təndə boluxni öz iqigə alidu). Muxu yərdə «jeninglarning nijati» bəlkim adəmning iqli dunyasini kərsitidu, demək, adəmning oy-pikir, həssiyatliri wə mijəzining gunahning təsiridin azad boluxini kərsitidu. ■ **1:10** Yar. 49:10; Dan. 2:44; Həq. 2:8; Zək. 6:12.

□ **1:11 «Ularda boləqan Məsihning rohi ularəqə Məsih kəlgüsida tartidioqan azab-okubətlər wə bulardin keyinki kelidioqan xan-xərəplər toqrisida aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning qandəq yol bilən wə qaysi zamanda yüz beridioqanliqi üstidə izdəngən»** — «qandəq yol bilən» degənniing baxqə birhil tərjimisi «kimning wujudida». Bu ayəttin xu roxənki, Məsih tehi dunyaəqə kəlmigini bilən, Təwrattiki pəyoqəmbərlərnin bexarət berixi Uning Rohi arqilik boləqan; Məsihning Rohi ularda tursimu, ularning Məsihning kimliki yaki toluq salahiyiti toqruləqə həwiri müjməl yaki yoq dəyərlik idi. ■ **1:11** Zəb. 22:6; Yəx. 53:3; Dan. 9:24.

ular əzliri üçün əməs, bəlkə silərninğ hizmitinglarda boləqan, dəp ayan kilingəqan. Əmdi bğğnkı kğndə bu iqlar ərxtin əwətilğən Mukəddəs Rohning kğqi bilən silərgə hux həwərnı yətkğzgğqilərk ərkilik silərgə jakarlandi. Həttə pərixtilərmu bu iqlarning tegitəktini səpselip qğxiniwelixqə təlpğnməktə. □ ■

Pak yaxanglar

¹³ Xunga, zehinliringlarning belini baqlap, əzğnglarnı səgək-salmaq tutunglar, ümidinglarnı Əysa Məsih kayta kəringən kğnidə silərgə elip kelidiqan bəht-xapaətkə pğtğnləy baqlanglar. □ ■

¹⁴ *Hudaning* itaətmən pərzəntliri sğpitidə, ilgiriki qapillik qaqiliringlardikidək hawayi-həwəslərgə berilmənglar.

¹⁵ Əksiqə, silərnı qaqiroquqi pak-mukəddəs boləqanoqə ohxax barlik yğrğx-turuxinglarda əzğnglarnı pak-mukəddəs tutunglar. ■

□ **1:12 «Xuning bilən ularoqə bu iqlarnı aldın eytixi ular əzliri üçün əməs, bəlkə silərninğ hizmitinglarda boləqan, dəp ayan kilingəqan»** — «bu iqlar» degənlık pəyoqəmbərlər aldın'ala eytkən Məsihning əlumi (azab-oqubətliri) ərkilik boləqan barlik nijatlik iqlar, jğmlidin «Mukəddəs Rohning kğqi bilən» hux həwərnı yətkğzğxnı kərsətsə kərk. ■ **1:12** Ros. 2:4; Əf. 3:10. □ **1:13 «ümidinglarnı Əysa Məsih kayta kəringən kğnidə silərgə elip kelidiqan bəht-xapaətkə pğtğnləy baqlanglar»** — «pğtğnləy baqlanglar» degənninğ baxqə hil tərjimisi: «ahiroiqə baqlanglar». ■ **1:13** Luqə 12:35; Əf. 6:14. ■ **1:15** Luqə 1:75.

16 Qünki *mukəddəs yazmilarda*: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturman» dəp hatiriləngən. ■

17 Silər dua kılöninglarda kixilərninğ hərbirining ix-hərikitigə qarap yüz-hatirə kilmay Soraq Kılöuqini «Ata» dəp qakiridikənsilər, undaқта bu dunyada musapir bolup yaxawatқан waқtinglarni *Uning* korkunqida ötküzünlər. ■

18 Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowiliringlar tərpidin silərgə kalduruloğan əhmiyətsiz turmuxning *kulluqidin* azad boldunglar. Bu, kımmitini haman yokitidioğan altun yaki kümüxtək nərsilərninğ təlimi bilən boloğan əməs, □ ■

19 bəlki kimmətlik keni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsiz koza kəbi Məsihning kimmətlik kənininğ bədiligə kəldi. ■

20 U dərwekə dunya apiridə kılınıxtin ilgirila *Huda tərpidin* xu süpitidə tonuloğan, hazır U zamanlarning muxu ahırki waқitlirida silər üqün *bu dunyaoğa əwətilip* axkara kılindi. □ ■

■ **1:16** Law. 11:44,45; 19:2; 20:7. ■ **1:17** Kan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Əf. 6:9; Kol. 3:25. □ **1:18** «haman kımmitini yokitidioğan altun yaki kümüxtək nərsilər» — grek tilida «haman qiriydioğan altun yaki kümüxtək nərsilər».

■ **1:18** 1Kor. 6:20; 7:23.

■ **1:19** Ros. 20:28; İbr. 9:12; Wəh. 1:5. □ **1:20**

«U zamanlarning muxu ahırki waқitlirida silər üqün *bu dunyaoğa əwətilip axkara kılindi*» — «zamanlarning muxu ahırki waқitliri» degenlik Əysa Məsihning birinçi qetim bu dunyaoğa kelixidin tartip, ikkinçi qetim kelixigiqə boloğan waқit, yəni «İnжіl dəwri»ni kərsitidu. ■ **1:20** Rim. 16:25; Əf. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2.

21 Silər Uning arkilik Uni ölümündən tirildürüp, Uningoşa xan-xərəp bərgən Hudaşa etiqad kiliwatisilər. Hudaning *xuni kilişini* etiqadınlar wə ümidinlar Özigə baqlansun üqündür.■

22 Silər həqiqətke itaət kilişanlişinlardin kəlbinglarni paklap, kərindaxlarni səyidişan sahtisiz mehir-muħəbbətke kirixtinglar; xunga, bir-biringlarni qin kəlbinglardin kizişin səyüinglar. ■

23 Qünki silər yengiwaxtin tuşuldunlar — bu qirip ketidişan uruq arkilik əməs, bəlki qirimas uruq, yəni Hudaning həyatiy küqke igə wə mənngü turidişan səz-kalami arkilik boldi. □ ■

24 Qünki *huddi muħəddəs yazmilarda yezilişinidək:*

«Barliş et igiliri ot-qəptur, halas, Ularınğ barliş xan-xəripi daladiki gülgə ohxax; Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu,■

25 Birəş Rəbning səz-kalami mənngügə turidu!»

■ 1:21 Ros. 2:33; Fil. 2:9. ■ 1:22 Rim. 12:10; Əf. 4:3; İbr. 13:1; 1Pet. 2:17. □ 1:23 «Qünki silər yengiwaxtin tuşuldunlar — bu qirip ketidişan uruq arkilik əməs, bəlki qirimas uruq, yəni Hudaning həyatiy küqke igə wə mənngü turidişan səz-kalami arkilik boldi» — muxu yərdə «qirip ketidişan uruq» degənninğ mənisi bəlkinğ «haman ölüp ketidişan insanlar (qirip ketidişan et igiliri)»ni kərsitixi mumkin — demək, həqkim etiqadqi boluşan ata-anisidin yaki məlum milləttin (məsilən, Yəhudiylardin) tuşuluşanlişini bilən yeni həyatke erixməydu. Hər adəm özi etiqad bilən «kayta (yengidin) tuşuluxi» kerəktur. ■ 1:23 Yaş. 1:18; 1Yuşa. 3:9.

■ 1:24 Yəx. 40:6-8; 1Kor. 7:31; Yaş. 1:10; 4:14; 1Yuşa. 2:17.

Silergə yetküzülgən hux həwərdə jakarlanoqan söz-kalam dəl xudur.□

2

¹ Xuning üqün silər barlıq rəzillik, barlıq məkkarlıq, sahtipəzlik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarni taxlap,■

²⁻³ Rəbning məhrıbanlıqini tetip bilgənikənsilər, huddi yengı tuoquloqan bowaqlardək bolup *Hudaning* söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning *kamalitigə* yetip əsisilər.□ ■

⁴ Əmdi silər Uningoqa, yəni adəmlər tərıpidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərıpidin talanoqan wə kədirləngən tirik tax Boləuqining

□ **1:25 «Barlıq ət igiliri ot-qəptur, halas, ularning barlıq xan-xəripı daladiki gülgə ohxax; ot-qəp solixidu, gül hazan holdu, birak Rəbning söz-kalami mənggügə turidu!»** — bu sözlər «Yəx.» 40:6, 8 (LXX)tin nəkil kəltürülgən. ■ **2:1** Mat. 18:3; Rim. 6:4; 1Kor. 14:20; Əf. 4:23; Kol. 3:8; İbr. 12:1. □ **2:2-3 «Rəbning məhrıbanlıqini tetip bilgənikənsilər»** — «Zəb.» 34:8. **«huddi yengı tuoquloqan bowaqlardək bolup Hudaning söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar»** — «Hudaning söz-kalamidiki sap süt» yaki «rohıy sap süt». **«buning bilən, silər nijatning kamalitigə yetip əsisilər»** — «nijat» toqruuluk «kirix söz» wə «koxumqə söz»imizni kərüng. ■ **2:2-3** Zəb. 34:8

yenioqa kelip □ ■

⁵ silər özünqlarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kılınıxka, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kılidiqan rohiy qurbanlıqlarni sunidiqan mukəddəs kahin qataridikilər boluxka quruluwatisilər; □ ■

⁶ Qünki mukəddəs yazmilarda mundaq deyilgən: —

«Mana, tallanoqan, kədirləngən bürjək ul texini Zionqa koydum.

Uningoqa etiqad kילוqı hərkim hərgiz yərgə

□ 2:4 «**Əmdi silər Uningoqa, yəni adəmlər tərripidin ərziməs dəp taxlinip, ləkin Huda tərripidin tallanoqan wə kədirləngən tirik tax Boluquqining yenioqa kelip...**» — «tirik tax Boluquqı» Əysa Məsihni kərsitidu, əlwəttə. U Hudaning salmaqı boluqan ibadəthanisining tirik ul texidur. Barlıq etiqadqılar Uning üstigə selinip həmdə Uning bilən baqlinip «Hudaning tirik, künmu-kün əsüwatqan (rohiy) ibadəthanisi» boluxka qurulmaqta. ■ 2:4 Əf. 2:20.

□ 2:5 «**silər özünqlarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kılınıxka, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kılidiqan rohiy qurbanlıqlarni sunidiqan mukəddəs kahin qataridikilər boluxka quruluwatisilər**» — «rohiy qurbanlıqlar» koy-kalilardin əməs, bəlki Hudaqa sunuqan rəhmət-mədhıyilər wə hizmitidiki ixlar, xundakla baxqılarqa kərsətkən mehir-muhəbbət, həyr-sahawətlik ixlardin bolidu. «Mukəddəs kahinlik qataridikilər» «Lawiy-lar»din boluqan kahinlik əməs, yengi əhdigə baqlanoqan rohiy kahinlik tüzümidin bolidu. ■ 2:5 Rim. 12:1; İbr. 3:6; 12:28; Wəh. 1:6; 5:10.

qarap qalmaydu». □ ■

7-8 Əmdi etiqad qilouqi bolouan silergə nisbatən *taxning* kədiri bolidu. Lekin *Uningoʻa* etiqad qilmaydionanlaroʻa nisbatən U *mukəddəs yazmilarda deyilginidək* boldi: —

«Tamqilar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, Burjək *ul* texi bolup tikləndi!»,
Wə: — «*Bu tax* kixilergə putlikaxang tax, Adəmni yikididionan qoram tax bolidu».

Qünki *muxundaq kixilər Hudaning* səz-kalamioʻa itaət qilmasliki tüpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundaq boluxi aldin bekitilgəndur. □ ■
9 Lekin silər bolsanglar *Huda* tallioʻan bir jəmət, xaʻanə bir kahinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundaqla Əzigə alahidə has bolouan bir həlksilər; buning məksiti, silərnə karangoʻuluktin Əzining tilsimat yoruklukioʻa qakiroʻuqining pəzilətlirini

□ 2:6 «**Mana, tallanoʻan, kədirləngən bürjək ul texini Zionoʻa koydum. Uningoʻa etiqad qilouqi hərkim hərgiz yərgə qarap qalmaydu**» — «Yəx.» 28:16ni kəring. «Zion» — Qədimki Israilning paytəhti, Yerusalemining yənə bir atilixidur.
■ 2:6 Yəx. 28:16. □ 2:7-8 «**Əmdi etiqad qilouqi bolouan silərgə nisbatən taxning kədiri bolidu**» — yaki, «Bu ul texi etiqad qilouan silərgə nisbatən qimmətluktur». «**Tamqilar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, burjək ul texi bolup tikləndi!**», wə: — «**Bu tax kixilərgə putlikaxang tax, adəmni yikididionan qoram tax bolidu**» — «Zəb.» 118:22, «Yəx.» 8:14. ■ 2:7-8 Zəb. 118:22; Mat. 21:42; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Yəx. 8:14.

namayan qilixinglardin ibarət. □ ■

¹⁰ Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudaning həlksilər; burun *Hudaning* rəhim-xəpkitigə erixmigənidinqlar, lekin hazır erixtinglar. □ ■

Hudaning sadıq hizmətkarlıri bolunglar

¹¹ I sөyümlükürim, silər bu dünyaqə musapir wə mehmandursilər, silərdin ətünümənki, roh-kəlbinqlar bilən qarxilixidiqan ətlinglardiki nəps-xəhwətlərdin özünlarni yirək tutunglar. □ ■

¹² Yürüx-turuxunglar etiқadsızlar arisida esil-pəzilətlik bolsun. Muxundak qilqanda, gərqə

□ **2:9** «lekin silər bolsanglar Huda talliqan bir jəmət, xahanə bir kaqinliq, pak-muқəddəs bir əl, xundakla Өzigə alahidə has bolqan bir həlksilər; buning məqsiti, siləni qarangoquluktin Өzining tilsimat yorukluqiqə qaqiroquqining pəzilətlirini namayan qilixinglardin ibarət» — «Mis.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Yəx.» 43:20-21, «Mal.» 3:17ni kərüng. ■ **2:9** Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Əf. 1:14; Wəh. 1:6; 5:10. □ **2:10** «Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudaning həlksilər; burun Hudaning rəhim-xəpkitigə erixmigənidinqlar, lekin hazır erixtinglar» — «Hox.» 1:6-9, 2:23ni kərüng. ■ **2:10** Hox. 2:1; 2:25; Rim. 9:26. □ **2:11** «silərdin ətünümənki, roh-kəlbinqlar bilən qarxilixidiqan ətlinglardiki nəps-xəhwətlərdin özünlarni yirək tutunglar» —

grek tilida «roh-kəlb» muxu yərdə «jan» bilən ipadilinidu. «Ətlinglardiki (yaki pəqət «ətlərdiki») nəps-xəhwətlər» — okurmənlərnin esidə barki, Injilda «ət» bolsa adətə «gunahning qorali», yəni gunah ətlirimizni qoral qilip u arkilik bizni azduridiqanliq wə baxquridiqanliqini kərsitidu. «Rimliklarqə»diki «kirix sөz»ni kərüng. ■ **2:11** Rim. 13:14; Gal. 5:16.

ular silərgə yamanlik kילוquqilar dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kילוqan ixlarda silərninğ yahxi əməlliringlaroqa qarap, *Hudaning* ularni *oyoqitip* yoklaydioqan künidə uni uluqlixi mumkin. □ ■

13-14 Xunga Rəbning hərmidə insanlar arisidiki hər bir həkimiyyətning tüzümigə, məyli əng yukiri mənəptiki padixahqa bolsun yaki u təyinliğən həkukdarlaroqa bolsun boysununglar. Qünki bu həkukdarlar *padixah* tərpidin yaman ix kילוquqilarni jazaqa tartix, yahxi ix kילוquqilarni hərmətkə sazawər kilix üqün təyinlängəndur. ■

15 Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi əməlliringlar bilən nadan adəmlərninğ orunsiz xikayətlirini tuwaqlaxtur. ■

16 Silər ərkin-azad bolqininglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kilixning bahənsi

□ **2:12 «Yürux-turuxunglar etikadsizlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun»** — «etikadsizlar» muxu yərdə «yat əlliklər» yaki «yat əllər» degən səz bilən ipadilinidu. Adəttə bu səz «Yəhüdiy bolmioqan əllər»ni kərsitidu, lekin muxu yərdə kəqmə mənidə ixlitilidu. **«Muxundak kילוqanda, gərgə ular silərgə yamanlik kילוquqilar dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kילוqan ixlarda silərninğ yahxi əməlliringlaroqa qarap, Hudaning ularni oyoqitip yoklaydioqan künidə uni uluqlixi mumkin»** — «Hudaning oyoqitip yoklaydioqan küni» degənlik grek tilida «yoklax küni» degən səz bilən ipadilinidu. Hudaning adəmnə «yoklqanda» ikki hil nətijining biri bolidu: (1) bəht-bərikət, Huda xəpaitini alahidə kərsitip, insanni towa kilixqa oyoqitidu; (2) Huda adəmninğ gunəhlirini jazalaydu. Muxu yərdiki nətijə yahxi bolqacqqa, «oyoqitip yoklax» dəp tərjimə kilduk. ■ **2:12** Mat. 5:16; Luqa 1:68; 19:44; Rim. 12:17; 2Kor. 8:21; Fil. 2:15; Tit. 2:8; 1Pet. 3:16. ■ **2:13-14** Rim.

13:1; Tit. 3:1. ■ **2:15** Tit. 2:8.

qiliwalmanglar, bəlki Hudaning quli süpitidə bolup, □ ■

17 Barlıq insanlarni hərmətlənglar, *etikadqi* qerindaxliringlaroqa mehır-muhəbbət kərsitinglar, Hudadin qorkunglar, padixahni hərmətlənglar. □ ■

Əysa Məsih səwr qilixning ülgisidur

18 Qullar, hojayinliringlaroqa toluq qorkunq bilən boysununglar — yalquz mehriban wə hux peil hojayinlaroqila əməs, bəlki terikkək hojayin-

□ **2:16 «Silər ərkin-azad boləjininglar bilən,...»** — bizningqə, xübhisizki, rosul Petrus muxu yərdə Rəb Əysaning «Mat.» 17:24-27də əzigə eytkən sezlirini əslitidu. «Qoxumqə səz»imizni kəring. **«bu ərkinlikinglarni yamanlıq qilixning bahənisi qiliwalmanglar»** — grek tilida «bu ərkinlikinglarni yamanlıq qilixning niqabi qiliwalmanglar». **«bəlki Hudaning quli süpitidə bolup...»** — «Hudaning quli» toqrisida: — oqurmənlərgə enikki, Təwrat-injil boyiqə Hudaning qulluqida bolux adəmnin toluq ərkinliki, öz ihtiyarlıqi bilən bolmisa «Hudaning qulluqida bolux» həsablənməydu. Hudaning qulluqida bolux insanlaroqa nisbətən uluq imtiyazdin ibarəttur. Qünki Məsih kəp yərlərdə «Pərwərdigarning quli» dəp atilidu (məsilən, «Yəx.» 42:1də wə baxqə kəp yərlərdə). Təwratta, Yəxaya pəyqəmbərnin kitabidiki «Pərwərdigarning quli» toqruqluq bəxarətlərnəni kəring). ■ **2:16** Yh. 8:32; Rim. 6:18; Gal. 5:1.

□ **2:17 «Hudadin qorkunglar, padixahni hərmətlənglar»** — Hudaning qorkunqi bolmisa həkəmdarlarni hərmətləx pəkət insanlardin qorkux bolidu, halas. Məsilən, rosul Petrusning «Ros.» 4:19də hatiriləngən sezlirini kəring. ■ **2:17** Mat. 22:21; Rim. 12:10; Əf. 4:3; İbr. 13:1; 1Pet. 1:22; 5:5.

laroʻjimu boysununglar. □ ■

19 Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə həmdə bularoʻja səwr-taqət kilsa, bu Hudani hursən kilidu. □ ■

20 Qünki əgər silər gunah ötküzüp, tegixlik uruloʻininglarda, uningoʻja bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanoʻjudək nemisi bar! Lekin yahxi ixlarni kilip azab-okubət qəksənglar həmdə uningoʻja bərdaxlik bərsənglar, u Hudani hursən kilidu. ■

21 Qünki silər dəl xuningoʻja qaqirildinglar. Qünki Məsiħmu silər üqün azab-okubət qekip, silərnı Özining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə

□ **2:18 «Kullar, hojayinliringlaroʻja toluk qorkunq bilən boysununglar»** — «kullar» degən söz muxu yərdə həm kullarnı həm öy hizmətkarlırını öz iqigə alidu. **«toluk qorkunq bilən boysununglar»** — «toluk qorkunq bilən» degən sözlər grek tilida «barlik qorkunq bilən» degən bilən ipdilnidu. Mənisi xübhısizki, kullarning hojayinlırını hərmətlıxidə **Hudadin qorkuxning** türtkisi boluxı kerək. Məsılən, «Kol.» 3:22 wə «Əf.» 6:5-7ni kəring. ■ **2:18** Əf. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9. □ **2:19 «əgər birsi Huda aldida pak wijdanlik bolux üqün nahək azab-okubət qəksə...»** — buning ikki mənisi boluxı mumkin: — (1) bu adəm wijdani arkilik məlum bir ixning Hudaning iradisi ikənlikini bilip, bu yahxi ixka əməl kilidu, lekin hojayini yahxi kiləninini qüxənməyła uni jazalaydu; qul bu nahəklikkə səwr-taqət kilidu; (2) qul-hizmətkar hizmitini yahxi, puhta kılsimu, hojayin bəribir uningoʻja qopal muamilə kilidu. Qul-hizmətkar qorkunqtin əməs, bəlki Hudani hursən kilix üqün, Həmmigə Qadirning Əzi bu yaman ixləroʻja Əz yahxi məksətliri bilən yol koyoqanlıqıoʻja iman kəltürüp, bu yaman muamiligə səwr-taqət kilip qıdap, hojayinini kəqürıwetidu.

■ **2:19** Mat. 5:10. ■ **2:20** 1Pet. 3:14; 4:14.

qaldurdi; ■

22 «U gunah sadir kilip bakmioqan, Uning aozidini heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas». □ ■

23 U haqarətlənginidə, til qayturmaytti. Azab-oqubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Özini adil həküm qıqarəuqining qolliriqə tapxuratti. □ ■

24 U Əzi bizning gunahqa nisbətən ölüp, həqkaniylikka nisbətən yaxiximiz üçün yaoqəq tüwrüktə gunahlimizni zimmisigə aldi; silər Uning yariliri bilən xipa taptinglar. □ ■

25 Qünki burun silər qoylardək yoldin ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəkqisining yenioqə qaytip

■ 2:21 Yh. 13:15; Fil. 2:5; 1Yuha. 2:6. □ 2:22 «U gunah sadir kilip bakmioqan, Uning aozidini heqkandak aldamqilik-yaloqanqilikmu tepilmas» — bu sözlər «Yəx.» 53:9din elinoqan. ■ 2:22 Yəx. 53:9; 2Kor. 5:21; 1Yuha. 3:5.

□ 2:23 «U haqarətlənginidə, til qayturmaytti. Azab-oqubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Özini adil həküm qıqarəuqining qolliriqə tapxuratti» — Petrusning bu sözidə «Yəx.» 53:7diki bexarət kəzdə tutulidu.

■ 2:23 Mat. 27:39; Yh. 8:48,49. □ 2:24 «U Əzi bizning gunahqa nisbətən ölüp, həqkaniylikka nisbətən yaxiximiz üçün yaoqəq tüwrüktə gunahlimizni zimmisigə aldi; silər uning yariliri bilən xipa taptinglar» — «yaoqəq tüwrüktə» (grek tilida «dərəhtə»), «krest»ni kərsitidu, əlwəttə. Muxu yərdə tiloqə elinoqan «dərəh» erən baqiqisi otturisidiki ikki dərəhni, xundakla Təwrattiki kəp baxqa yərlədə deyilgən «dərəh» toqrisidiki temini oqurmənləning esigə kəltüridu (məsilən, «Mis.» 15:23-26, «Qan.» 21:22-23, «Pənd.» 3:18, 11:30 qatarliqlar). ■ 2:24 Yəx. 53:4; Mat. 8:17; Rim. 6:11.

kəldinglar. □ ■

3

Ər-ayallıq munasiwət

¹⁻² Xuningoşa ohxax, i ayallar, silər ərliringlaroşa boysununglar. Xundak kilsanglar, hətta səkalamoşa itaət kılmaydıoşan ərlər bolsa, öz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlik bilən ötküzgən pak yürüş-turuxinglaroşa qarap, gəp-səzsizla qayıp kılınıdu. ■

³ Güzəllikinglar sirtki kərünüxtin, yəni alahidə örüwaloşan qeqinglar wə taqıoşan altun zibuzinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, ■

⁴ bəlki «kəlbinglardiki özünglar», yəni məmin wə tinq rohtin boloşan qirimas güzəlliktin bolsun; bundak *güzəllik* Hudaning aldida intayin kımmətliktur. □

⁵ Qünki burunki qaoşlarda, Hudaşa ümidini baqlıoşan ihlasmən ayallar dəl muxundak

□ **2:25 «Qünki burun silər koylardək yoldin ezip kətkənsilər...»** — grek tilida «ketiwattatisilər». «Yəx.» 6:53ni kərüng. **«ləkin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəkqisining yenioşa qayıp kəldinglar»** — «jeninglarning padiqisi həm (qoşdaydıoşan) yetəkqisi» Rəb Əysa Məsih, əlwəttə. ■ **2:25** Yəx. 53:6; Əz. 34:6; Luğa 15:4. ■ **3:1-2** Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Əf. 5:22; Kol. 3:18; Tit. 2:5. ■ **3:3** 1Tim. 2:9; Tit. 2:3. □ **3:4 «bəlki «kəlbinglardiki özünglar», yəni məmin wə tinq rohtin boloşan qirimas güzəlliktin bolsun»** — «kəlbinglardiki özünglar» grek tilida «kəlbdeki iqqi insan» degən söz bilən bildürülıdu.

güzəllik bilən əzlrini zinnətləp, ərlirigə itaət qilatti.□

⁶ Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «oʻojam» dəp atap, uning səzlrigə boysunatti. Silər heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar, silərnu *Sarahning* pərzəntliri boləqan bolisilər.□ ■

⁷ Xuningəya ohxax, əy ərlər, silərnu ayallir- inglar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar; silər ular bilən *Huda* xapaət qiləqan həyatqa ortak mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar. Xundak qilsanglar, dualiringlar tosaləqəya uqri-

□ **3:5 «Hudaəya ümidini baqləqan ihlasmən ayallar»** — «ihlasmən» muxu yərdə «mukəddəs» bilən ipadilini. □ **3:6 «Silər heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar, silərnu Sarahning pərzəntliri boləqan bolisilər»** — «heqkandak wəswəsilərdin qorkmay ixlarni durus qilsanglar» degənlikdə təkitləydiəqan ix bəlkim, ayallar öz yoldaxlrini hərmətlixi bilən təng ulardın heqkandak qorkmasliqi, bəlkı Hudadinla qorkup, ihlasmən boluxi kerək. Demək, ayallarning durus ixlarni qilixning türtkisi ərliridin qorkux əməs, bəlkı Hudaəya ihlasmən boluxtin ibarət boluxi kerək. ■ **3:6** Yar. 18:12.

maydu. □ ■

Həkkaniylik üçün azab qekix

⁸ Ahirida, həmminglar bir niyət bir məqsəttə, bir-biringlaroşa həmdərd bolup, bir-biringlarni qerindaxlarqə söyünglar, iq-baoqri yumxak wə kəmtər bolunglar. □ ■

⁹ Yamanliqqa yamanlik, ahanətkə ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab qayturunglar. Qünki silər dəl bu ixqa qakiriloqansilər; xuning bilən özünglar bəhtkə mirashor bolisilər. ■

¹⁰ Qünki *mukəddəs yazmilarda yeziloqinidək*: — «Kimki həyatni söyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanliqtin tartsun,

□ **3:7 «Xuningoşa ohxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar»** — «ajiz bəndə» grek tilida «ajiz qaqa-kuqa» degən söz bilən ipadilinidu. Rosul Petrusning muxu yərdə həm ərlər həm ayallarmu Hudaning hizmitidə boləqan qorallar yaki əswablar ikənlikini təktiliməkqi. Muxu yərdə «qüxinip yetix» grek tilida «bilix» bilən ipadlinidu. «Yar.» 4:1 wə izahətini kəring. Bu ibarə ərning ayalining öz jinsiy muhəbbitigə boləqan mohtajliqini untumasliqini öz iqigə alidu. **«silər ular bilən Huda xapaət qiloqan həyatka ortak mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar»** — «Huda xapaət qiloqan həyatka mirashor» — grek tilida «həyatning xapaetigə mirashor...». ■ **3:7** Əf. 5:25-33; Kol. 3:19. □ **3:8 «...iq-baoqri yumxak wə kəmtər bolunglar»** — yaki «... iq-baoqri yumxak wə ədəplik bolunglar». ■ **3:8** Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 2:2; 3:16. ■ **3:9** Law. 19:18; Pənd. 20:22; 24:29; Mat. 5:39; 25:34; Rim. 12:17; 1Kor. 6:7; 1Tes. 5:15; 1Tim. 4:8.

Ləwliri məkkarlıqın neri bolsun;■

¹¹ Yamanlıqın özini tartip,
Güzəl əməllərnı kılıp yürsun;
Aman-hatırjəmlıknı ızdəp, unı qoqlap
yürsun.□ ■

¹² Qünki Pərwərdıgarnıng kəzi həkkaniylarnıng
üstıdə turıdu,
Uning kılıkı ularnıng iltıjalırıoqa oquq turıdu;
Lekin Pərwərdıgarnıng yüzi rəzıllık
yürgüzgüqılərgə qarxi turıdu».□ ■

¹³ Əgər sılər daim yahxi ıxlarnı kılıxka
ıntılsənglar, kim sılərgə yamanlık kılar? □

¹⁴ Lekin hətta həkkaniylik yolıda azab-
okubət qəksənglarmu, ohxaxla bəhtlıksılər!
Lekin ularnıng wəhımsıdın qorkmanglar wə
alakzadə bolmanglar; □ ■

¹⁵ bəlki kəlbınglarda Rəb Məsihnı həmmıdın
üstün dəp bınglar; sılərdə bolqan ümidnıng
səwəbını sorıoqanlaroqa məmın-mulayımlik wə
ıhlaslık bılən jawab berıxkə həmıxə təyyar tu-

■ **3:10** Zəb. 34:12-16; Yaq. 1:26 □ **3:11** «aman-hatırjəmlıknı ızdəp,..» — yaki «həmməylən bılən ınak etüxkə tırıxıp,..».

■ **3:11** Zəb. 37:27; Yəx. 1:16; 3Yuha. 11. □ **3:12** «...Qünki Pərwərdıgarnıng kəzi həkkaniylarnıng üstıdə turıdu, Uning kılıkı ularnıng iltıjalırıoqa oquq turıdu; lekin Pərwərdıgarnıng yüzi rəzıllık yürgüzgüqılərgə qarxi turıdu» — (10-12-ayət) «Zəb.» 34:12-16. ■ **3:12** Zəb. 34:12-16 □ **3:13** «Əgər sılər daim yahxi ıxlarnı kılıxka ıntılsənglar,..» — bəzi kona kəqürmılərdə «əgər sılər yahxi kıloquqılarnı ülgə kılsanglar,..» deyılıdu. □ **3:14** «Lekin ularnıng wəhımsıdın qorkmanglar wə alakzadə bolmanglar...» — «Yəx.» 8:12. ■ **3:14** Yəx. 8:12-13; Yər. 1:8; Mat. 5:10; 1Pet. 2:20; 4:14.

runglar. □ ■

¹⁶ Hərdaim wijdaninglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlik qilouqilar» dəp təhmət qiləanlar silərnin Məsihdə boləan pəzilətlik yürux-turuxunglarni kərup, əzliri qiləan təhmətlərdin hijil bolsun. ■

¹⁷ Qünki Hudaning iradisi xundak bolsa, yaxilik qiləininglar üqün azab-okubət qəksənglar, bu yaman ix qiləininglar tüpəylidin azab-okubət qəkkinginlardin əwzəl, *əlwəttə*.

¹⁸ Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üqün, yəni Həqkanıy Boləuqi həqkanıy əməslərnin dəp, birlə kətimlik azab-okubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürəlgən bolsimu, ləkin

□ **3:15 «bəlki kəlbinglarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar»** — bu səzlər «Yəx.» 8:13də tepilidu. «Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar» grek tilida «rəbni muqəddəs kilip» degən səz bilən ipadilinidu. Muxu ayəttə «muqəddəs» degən səz «pak» degən adəttiki mənida ixliilməy, bəlki Rəbning həmmə baxqa zatlardin pütünləy baxқиə, pütünləy üstün ikənlikini bildüridu. **«silərdə boləan ümidning səwəbini sorioqanlar»** — «ümid» — mənggülük həyatka baolioqan, əlwəttə. **«silərdə boləan ümidning səwəbini sorioqanlarəqə məmin-mulayimlik wə ihlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar»** — «ihlaslik bilən» grek tilida «qorқunq bilən» degən səz bilən ipadilinidu. Bizningə bu qorқunq: (1) Hudadin bolidu — demək, mən jawab bərginimdə adəmnin qirayidin yaki uni rənjitixtin qorқmaymən, bəlki pəqət Hudadin qorқimən, wə (2) jawabimning birə jayining həqikəttin ezip ketixidin, gepimining hatalik yeri bolup kəlixidin qorқuxmu bar. ■ **3:15** Ayup 1:21; Zəb. 119:46; Ros. 4:8. ■ **3:16** Tit. 2:8; 1Pet. 2:12,15.

rohğa janlanduruldi; □ ■

¹⁹ xuning bilən U solap qoyuloğan rohlarning yenioğa muxu rohiy hayatliki bilən berip, *Özining bu oqalibisini jakarlidi.* □ ■

²⁰ *solap qoyuloğan* bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnin künliridə, kemə yasiliwatқан məzgildə Huda səwrqanliq bilən *kixilərnin towa qilixini* kütkinidə, Uningoğa itaətsizlik qildi. Pəqət xu kemigə kirgən birқанqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arqilik

□ **3:18 «yəni Həqkanıy Bolouqi həqkanıy əməslərni dəp, birla qetimlik azab-okubət qəkti»** — «Həqkanıy Bolouqi» Məsihnı kərsitidu, əlwəttə. «gərqə U tən jəhəttə öltürülgən bolsimu, lekin rohğa janlanduruldi» — bu əjayib həqikət toqruluk «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **3:18** Rim. 5:6; Ibr. 9:15,28. □ **3:19 «xuning bilən U solap qoyuloğan rohlarning yenioğa muxu rohiy hayatliki bilən berip, Özining bu oqalibisini jakarlidi»** — «muxu rohiy hayatlik bilən berip...» grek tilida «uningda berip...» bilən ipadiliniđu. Əyni grekqə tekistə uning nemini jakarlioqini eniq deyilmigən. Biz «Özining oqalibisi»ni qoxup yazduq. Qünki uyoqur tilida «jakarlaw» degən peilning məlum bir tolduroquqisi boluxi kerək, xuningdək Məsih ularoğa ukturoqan həwərnin məzmuni qoqum Özining bayatin ada qiləqan uluq qurbanliki bilən munasiwiti boluxi lazim. ■ **3:19** 1Pet. 4:6.

qutkuzuldi. □ ■

²¹ Mana bu «suoqa qomüldürüx»ning bexariti bolóqan. Əmdi qomüldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlki adəmning pak wijdan bilən Əysa Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır qutkuzuwatidu □ ■

²² (Məsih *tirilip* ərxkə qıqıp, pərixtilər, barlik rohiy hokukdarlar wə küqlüklər Uningoqa bosunduruldi wə u Hudaning ong yenida turmakta). ■

□ **3:20 «...solap qoyuloqan bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh pəyoqəmbərnin günliridə, kemə yasiliwatqan məzgildə Huda səwrqanlik bilən kixilərnin towa qilixini kütkinidə, Uningoqa itaətsizlik qildi. Pəqət xu kemigə kirgən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik qutkuzuldi»** — «solap qoyuloqan bu rohlar» toqrisida alimlarning ikki hil qarixi bar: (1) ular Nuh pəyoqəmbərnin dəwrində qiz-ayallaroqa nəps-xəhwət qiloqan pərixtilərnin kərsitidu («Yar.» 6:1-6ni wə izahatni, «2Pet.» 2:4-5, «Yəh.» 6-8ni kəring); (2) Nuh pəyoqəmbər dəwrindəki Hudaning səzigə kirmigən, rəhimini rət qilip topanda əlgən itaətsiz adəmlərnin insaniy rohlinin kərsitidu. «Qoxumqə səz»imizdə bu ikki pikir wə toluk ayətnin mənisini üstidə tohtilimiz. ■ **3:20** Yar. 6:3,14; 8:18; Mat. 24:37; Luqa 17:26; Rim. 2:4; 2Pet. 2:5. □ **3:21 «Mana bu «suoqa qomüldürüx»ning bexariti bolóqan. Əmdi qomüldürüx — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlki adəmning pak wijdan bilən Əysa Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır qutkuzuwatidu»** — «adəmning pak wijdanin ... Hudadin tiligən təlipi» degənnin baxqa birhil tərijimisi «adəmning pak wijdan üqün... Hudadin tiligən təlipi». Bu ikki tərijimə, xundaqla bu muhim ayət oqruluk «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **3:21** Ros. 2:38-39; Əf. 5:26; Kol.2:11-13 ■ **3:22** Əf. 1:20.

4

Huda yolida yaxax

¹ Əmdi Məsih tenidə azab-okubət qəkkənəkən, silərmu xundak iradə bilən özünqlarni qorallandurunglar. (qünki *Huda yolida* öz tenidə azab-okubət qəkkən kixi gunahın kol üzgən bolidu; ■

² undak kixi tenidə qaloqan hayatini yənə insanıy nəps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlki Hudaning iradisigə muwapıq ötküzidu). ■

³ Qünki künlirimizni yat əllik etiqadsizlarning iradisigə əməl qilix bilən, yəni hərtürlük buzıqquılık-xəhwaniylik, nəps-həwəslər, hərəkkəxlik, əyx-ixrət, məyhörük wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə ötküzginimiz əmdi kupayə qılar! □ ■

⁴ Bu ixlarda ular silərnıng ularoqa həmrah bolup xundak iplaslikka yügürmigənlikinglaroqa əjəblinep, silərnı həkərətliməktə.

■ **4:1** Rim. 6:7; İbr. 12:1. ■ **4:2** Rim. 14:7; 2Kor. 5:15; Gal. 2:20; Əf. 4:24; 1Tes. 5:10; İbr. 9:14.

□ **4:3 «Qünki künlirimizni yat əllik etiqadsizlarning iradisigə əməl qilix bilən...»** — «yat əllik etiqadsizlər» grek tilida «yat əlliklər» yaki «taipilər» degən birlə söz bilən ipadiliniidu. İnjil dəwri kəlgüqə Yəhudiylərdin baxka pütkül dunyadikilər («yat əllər») degüdək butpərəs idi; xunga muxu yərdə Petrus bu ibarə bilən «butpərəs kapirilər»ni kərsitidu. Petrusning bu hetining əslidiki okurmənliri, xübhisizki, muxundak adəmlərdin idi. **«hərtürlük buzıqquılık-xəhwaniylik, nəps-həwəslər, hərəkkəxlik, əyx-ixrət, məyhörük wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə ötküzginimiz əmdi kupayə qılar!»** — «kupayə qılar!» — Bu intayin kinayilik, həjwiyy gəp, əlwəttə. ■ **4:3** Əf. 4:17.

⁵ Ular ҳамan ҳам tiriklarni wə ɔlgənlərnı sorak kılıxka təyyar Turoquqıoqa hesab bərməy qalmaydu. □

⁶ Xunga dəl xu səwəbtin, ɔlgənlər əttə yaxawatkan insanlar *sorak kılınıdıoqandək sorak kılınıp*, Hudaoqa nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən. □ ■

Hudaning sadıq hizmətqısı

⁷ Əmdi barlıq ixlarning ahırlıxıdıoqan künü yekınlaxmakta; xunga, salmak bolunglar wə dua kılıxka səgək turunglar. ■

⁸ Lekin həmmıdın muhımı, bir-bınglaroqa kızıqın mehir-muhəbbəttə turuweringlar. Qunki «mehir-muhəbbət nuroqunlıoqan gunahları yapar». □ ■

⁹ Bir-bınglardın aqrınmay əzara mehmandost bolunglar. ■

□ 4:5 «ular hamam ham tiriklarnı wə ɔlgənlərnı sorak kılıxka təyyar Turoquqıoqa hesab bərməy qalmaydu» — «sorak kılıxka təyyar Turoquqı» Məsihnı kərsıtuđu. □ 4:6 «Xunga dəl xu səwəbtin, ɔlgənlər əttə yaxawatkan insanlar sorak kılınıdıoqandək sorak kılınıp, Hudaoqa nisbətən rohta yaxısun dəp, ularoqımu hux həwər yətküzülgən» — «hux həwər» — Muxəddəs Kitabta Məsihnıng ɔlümü wə tirilıxıdın bolıoqan nıjat toqruluq, əlwəttə. Bu ayət toqruluq nuroqun pıkırlər bar. «Qoxumqə sız»imızdə bularnı bayan kılımız. ■ 4:6 Yh. 5:25; 1Pet. 3:19. ■ 4:7 Luqa 21:34; 1Yuha. 2:18. □ 4:8 «mehir-muhəbbət nuroqunlıoqan gunahları yapar» — bu sızlər Təwrattıki Sulaymanning «pənd-nəsihətlər»ı dın, «Pənd.» 10:12dın elinoqan. Mənısi, xübhisızki, həm baxkılarning gunahlırını kəqürüm kılıx həm mumkin bolsa baxkılaroqa yaymaslıqını əz ıqıgə alıđu. ■ 4:8 Pənd. 10:12. ■ 4:9 Rim. 12:13; Fil. 2:14; İbr. 13:2.

10 Huda tərripidin hər biringlaroşa ata qilinoşan iltipatğa binaən, uning hərtərəplik mehri-xəpkitini kixilərgə yətküzidioşan yahxi oşojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlaroşa hizmət kilinglar. ■

11 Kim söz qilsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə səzlisun. Kim baxqilaroşa hizmət qilsa, u Huda ata qiloşan küq-қudriti bilən hizmət kilsun. Xundak boləanda, Huda həmmə ixta Əysa Məsih arқilik uluşlinidu. Barlıq xan-xərəp wə küq-қudrət Uningoşa əbədil'əbədgiçə mənəstur, amin! □ ■

Etikađ qilarning azab-oқubətkə səwr қilixi

12 Səyümlüklirim, otluқ sinakning bexinglaroşa qüxkənligiçə қarap, əjayib ixқа yoluşup қaldim, dəp həyran қalmanglar. ■

13 Bəlki, Məsihning azab-oқubətlirigə қандақ ortaq boləşan bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən Uning xan-xəripə ayan қilinoşinida, silərму yayrap xadlinisilər. □

14 Silər Məsihning nami түpəylidin һақarətkə uқrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-

■ 4:10 Pənd. 3:28; Rim. 12:6; 2Kor. 8:11. □ 4:11 «Kim söz qilsa, u Hudaning kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə səzlisun» — «söz қilix» muxu yərdə, xübhisizki, jamaəttə səzləx, bolupmu təlim berixni kərsitixi mumkin. ■ 4:11 Yər. 23:22. ■ 4:12 Yər. 48:10; 1Kor. 3:13; 1Pet. 1:7. □ 4:13 «Xuning bilən Uning xan-xəripə ayan қilinoşinida, silərму yayrap xadlinisilər» — «Uning xan-xəripə ayan қilinoşinida»: — demək, Məsih қayta kəlginidə.

xærəpning Rohi, yəni Hudaning Rohi wu-
judunglaroşa qüxkən bolidu. □ ■

¹⁵ Aranglardin birining azab-oqubət qekixi
hərgizmu qatil, oqri, rəzil yaki qepiloqak bolux
səwəbidin bolmisun.

¹⁶ Birak qəkkən azab-oqubiti «Məsihiy» dəp
ataloqanliqi səwəbidin bolsa, u buningdin nomus
qilmisun; əksiqə, muxu nam *bilən ataloqanliqi*
üqün Hudaşa mədhiyə okusun. □

¹⁷ Qünki sorakning baxlinidoqan waqti-saiti
kəldi; sorak aldi bilən Hudaning öyidikiliridin
baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u həlda
Hudaning hux həwirigə kulak salmioqanlarning
aқиwiti nemə bolar? □ ■

¹⁸ *Dəl muqəddəs yazmilarda yeziloqinidək:* —
«Əgər həkqaniylarning kutkuzuluxi təs bolsa,
Ihlassizlar həm gunahkarlarning aқиwiti

□ **4:14 «Silər Məsihning nami tüpəylidin haqarətkə
uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xærəpning Rohi,
yəni Hudaning Rohi wujudunglaroşa qüxkən bolidu»** —
«Yəx.» 11:2ni kəring. Bəzi kona kəqürmiliridə «Ular tərripidin
uningoşa kupurluk qilinidu, lekin silərnin tərripinglardin
uluqlinidu» dəp qoxulidu. ■ **4:14** Mat. 5:10; 1Pet. 2:20;
3:14. □ **4:16 «Birak qəkkən azab-oqubiti «Məsihiy»
dəp ataloqanliqi səwəbidin bolsa, u buningdin nomus
qilmisun; əksiqə, muxu nam bilən ataloqanliqi üqün
Hudaşa mədhiyə okusun»** — «Məsihiy» grek tilida «Hris-
tiyan». «Məsih» grek tilida «Hristos» dəp ipadilididu. □ **4:17**
**«Qünki sorakning baxlinidoqan waqti-saiti kəldi; sorak
aldi bilən Hudaning öyidikiliridin baxlinidu»** — xübhisizki,
rosul Petrus yukirida tiloşa aloqan azab-oqubətlər wə sinaxlar
Hudaning öz aillisidikilərgə nisbətən birhil sorakning baxlinixi
yaki tərbiyə bolup, kəmqiliklirimizni oquq qilidoqan sinaxlar,
dəp həsabloqili bolidu. ■ **4:17** Yər. 25:29; Luqa 10:12; 23:31.

qandak bolar?» □ ■

¹⁹ Xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-
oqubət qəkkənlər yahxi əməllərnı dawam kılıp,
jenını wədisidə turıdıoğan Yaratkuqıoğa amanət
kılıp tapxursun. □

5

Aksakallar wə yaxlaroğa kılinoğan nəsıhət

¹ Əmdi mən aranglardıki aksakallardıñ
(Məsıhning azab-oqubətlırıñıñ guwahqısı,
namayan kılınıdıoğan xan-xərəpkə nesıp
boloquqı wə silərgə ohxax bır aksakal süpıtıdə)
xunı ətünımənki, □

² — Hudaning silərnıñ aranglardıki padısını
obdan bekıñırlar; ularoğa yetəkqılık hızmıtıdə

□ **4:18 «Əgər həkkanıylarñıñ kütquzuluxı təs bolsa, ihlassızlar həm gunahkarlarñıñ aqıwıtı qandak bolar?»** — Təwrat «Pənd.» 11:13, LXX grekqə tərjımısıdın elinoğan. Grek tilıdä «Ihlassızlar həm gunahkarlar nədə körünıdu?!» degən sözlər bilən ipadılınıdu. ■ **4:18** Pənd. 11:31. □ **4:19 «... Hudaning iradısı bilən azab-oqubət qəkkənlər yahxi əməllərnı dawam kılıp, jenını wədisidə turıdıoğan Yaratkuqıoğa amanət kılıp tapxursun»** — «wədisidä turıdıoğan Yaratkuqı» degən ibarə intayın əhmiyətlik. «Qoxumqə sez»imızdä unıñ üstıdä azraq tohtılımız.

□ **5:1 «Məsıhning azab-oqubətlırıñıñ guwahqısı, namayan kılınıdıoğan xan-xərəpkə nesıp boloquqı wə silərgə ohxax bır aksakal süpıtıdə...»** — «namayan kılınıdıoğan xan-xərəp» degənlik Məsıhning qayıp kelıxıdä namayan bolıdıoğan xan-xərəp.

bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihtiyarən zim-minglaroşa elinglar; pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallik bilən kılinglar. □ ■

³ Hudaning padisioşa oşojining öz təəllukatlırioşa bolşinidək bolmay, bəlki ularoşa ülgə bolunglar. □ ■

⁴ Xundak kılsanglar, Bax Padiqi axkarə bolşanda, mənggü tozumas xan-xərəp tajişoşa erixisilər. □ ■

□ **5:2 «Hudaning silərning aranglardiki padisini obdan bekinglar»** — «Hudaning ... padisi» jamaət, əlwəttə. **«ularoşa yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroşa elinglar»** — «ularoşa yetəkqilik hizmitidə bolup...» — bəzi kona kəqürmilərdə «Hudaşoşa qarap ularoşa yetəkqilik hizmitidə bolup...» deyilidu. **«pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallik bilən kılinglar»** — «pul-dunya üqün əməs» degənlik Petrusning əyni səzliri: — «haramdin bolşan pul üqün əməs» — Petrusning muxu səzlər bilən kərsətkini: «pul adəmnı qoşum gunahkar kılidu» degənlik əməs, qünki hər birimiz pulni ixlitiximiz kerək; uning kərsətkini, xübhışizki, pulning dərwəxə adəmnı gunahkar kılix hətiri bardur. Pulning əzi əslidə gunahning dunyada pəyda bolşanlıqıdin pəyda bolşan; gunah bolmisa pul bolalmaytti; xu tərəptinmu «haramdin bolşan». ■ **5:2** Ros. 20:28; 1Tim. 3:3; Tit. 1:7.

□ **5:3 «Hudaning padisioşa oşojining öz təəllukatlırioşa bolşinidək bolmay, bəlki ularoşa ülgə bolunglar»** — yaki «əzigə amanət kılınoşanlaroşa (jamaəttikilərgə, demək) əzi bəg əzi han boluwalmay, bəlki ularoşa ülgə bolunglar». ■ **5:3** 2Kor. 1:24; Fil. 3:17; 1Tim. 4:12; Tit. 2:7.

□ **5:4 «Bax Padiqi kaytip axkarə bolşanda»** — Rəb Əysa kaytip kəlgəndə. **«mənggü tozumas xan-xərəp tajişoşa erixisilər»** — grek «Olimpik» musabikisidə oşaliblaroşa gül-giyahtin ərülgən taj in'am kılinatti. Bu bir kün iqidila tozup ketidioşan taj, əlwəttə. ■ **5:4** Yəx. 40:11; Əz. 34:23; Yh. 10:11; 1Kor. 9:25; İbr. 13:20; 2Tim. 4:8; Yaş. 1:12; 1Pet. 1:4; 2:25.

⁵ Əy yaxlar, qonglaroqa boysununglar. Xuningdək, həmninglar bir-biringlaroqa nisbətən kiiqik peillikni üstünglaroqa oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlaroqa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kilidu». □ ■

⁶ Əzünglarni Hudaning küdrətlik kəli astida təwən tutunglar. Xundək kilsanglar, waqti-saiti kəlgəndə Huda silərnəni yukiri kətüridu; □ ■

⁷ Barliq oəm-kayoquliringlarni Uning üstigə taxlap koyunglar. Qünki U silərnəning oeminglarni kilidu. ■

⁸ Əzünglarni hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglar boləqan Iblis huddi hərkiəwatқан xirdək, yutkudək birsini izdəp katrap yürməktə; ■

⁹ silər etiқadinglarda qing turup uningəqa qarxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki qerindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərnəning

□ 5:5 «Əy yaxlar, qonglaroqa boysununglar. Xuningdək, həmninglar bir-biringlaroqa nisbətən kiiqik peillikni üstünglaroqa oriwelinglar» — «qonglar» degənnəning baxқа birhil tərijimisi «aқsaқallar». Lekin muxu yərdə «qonglar» yaqi «yaxanoqanlar»oqa toqra kelidu. «Huda təkəbburlaroqa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kilidu» — «Pənd.» 3:34; «Yaқ.» 4:6nimu kəring. ■ 5:5 Pənd. 3:34; Rim. 12:10; Fil. 2:3; Yaқ. 4:6. □ 5:6 «Əzünglarni Hudaning küdrətlik kəli astida təwən tutunglar. Xundək kilsanglar, waqti-saiti kəlgəndə Huda silərnəni yukiri kətüridu» — buning toluқ mənisi bəlkim «Hudaning küdrətlik kəli üstünglaroqa tərbiyə berix üqün qüxkən bolsa, uning astida təwən turunglar, ezünglarni uning astida təwən tutunglar». ■ 5:6 Ayup 22:29; Pənd. 29:23; Mat. 23:12; Luқа 14:11; Yaқ. 4:10. ■ 5:7 Zəb. 55:22; Mat. 6:25; Luқа 12:22; 1Kor. 9:9; Fil. 4:6; Ibr. 13:5; 1Tim. 6:8. ■ 5:8 Ayup 1:7; Luқа 22:31; 1Tes. 5:6; 1Pet. 1:13; 4:7.

tügixigüqə qidawatidu. □ ■

¹⁰ Əmma silərnı Məsih Əysa arkilik Əzining mənggülük xan-xəripiqə qakıroqan, pütkül mehir-xəpkətning İgisi bolqan Huda azrakqinə waqıt azab-oqubət qəkkinıqlardin keyin, Əzi silərnı əsligə kəltürüp, dəs turqozup, mustəhkəm wə ulqə bekitilgəndək təwrənməs qilidu. □ ■

¹¹ Uningqə *barlik* xan-xərəp wə küq-qudrət əbədil'əbəd mənsup bolqay, amin!□

Ahirki salam

¹² Mən bu kışkıqına hətni yezip, özüm sadıq qerındixim dəp bilidıqan Silwanusning wasıtisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni

□ **5:9 «Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki qerındaxliringlarmu ohxax azab-oqubətlərnıng tügixigüqə qidawatidu»** — «pütün dunyadiki qerındaxlar» degənlik həlkim (1) Yəhudiyə-Galiliyədə turuwatqan, öz yurtdaxliri təripidin ziyankəxlikkə uqrawatqan Yəhudi qerındaxlarnı; (2) «yat əllik qerındaxlar» — yat əllik butpərəslər arisida turuwatqan, ular təripidin ziyankəxlikkə uqrawatqan Yəhudi əməs qerındaxlarnı, yaqi; (3) hər ikkisini kərsitidu. «... tügixigüqə qidawatidu» degən söz bu azab-oqubətlərnıng; (1) Hudaning məqsətlirigə, xundakla Əz mukəddəs bəndilirigə zərür ikənlikini wə; (2) qəklik ikənlikini kərsitidu. ■ **5:9** Əf. 4:27; Yaq. 4:7. □ **5:10 «Huda... Əzi silərnı əsligə kəltürüp...»** — əsligə kəltürüp» yaqi «qorallandırıp» yaqi «kamil qilip...». «**(silərnı) ... ulqə bekitilgəndək təwrənməs qilix**» — grek tilida bir peil bilənla ipadilididu. ■ **5:10** İbr. 10:37; 1Pet. 1:6. □ **5:11 «Uningqə barlik xan-xərəp wə küq-qudrət əbədil'əbəd mənsup bolqay, amin!»** — bəzi kona kəqürmilərdə pəkət «Uningqə barlik küq-qudrət əbədil'əbəd mənsup bolqay, amin!» deyilidu.

yeziximning mæxsiti, silərgə jekiləx wə siləрни rioʻbətəndürüx, xundakla Hudaning həkikiy mehır-xəpkitining ənə xundak ikənlikigə guwahlik berixtin ibarəttur. Bu mehır-xəpkəttə qing turunglar.□

¹³ Silər bilən billə tallanoʻan Babilda turuwatkan jamaət wə oʻqlum Markustin silərgə salam. □

¹⁴ Bir-biringlar bilən mehribanlarqə səyüxüp salamlixinglar.

Silərgə, yəni Məsihdə boləan həmminglarəa amanlik-hatirjəmlik yar boləay!■

□ **5:12 «Mən bu kışkıoʻina hətni yezip, əzüm sadik qerindixim dəp bilidioʻan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim»** — muxu Silwanus bəlkim əslidə rosul Pawlusning həmrahi wə hizmətdixi boləan Silwanus idi (məsilən «Ros.» 16-17-bablarni kərüng) «Silwanusning wasitisi bilən» — yəni mumkinçilik barki, uxbu hətni yezixqa Silwanus rosul Petrusqa katip boləanidi. **«Uxbu hətni yeziximning mæxsiti, silərgə jekiləx wə siləрни rioʻbətəndürüx...»** — «jekiləx» wə «rioʻbətəndürüx» grek tilida bir peil bilənla ipadilinidu.

□ **5:13 «Silər bilən billə tallanoʻan Babilda turuwatkan jamaət»** — bəzi tarixunaslar «Babil» degənlikni həkikiy (Əfrat dəryasi boyidiki) Babilon (Babil) xəhirini kərsitidu, dəp qaraydu. Yənə bəzilər «Babil»ni «Rim xəhirining etiqadqilar arisidiki məhpiy nami» dəp qaraydu — xu waqittiki etiqadqilar Rim xəhirini məhpiy halda Babil (qiriklixip kətkən «bu dunya»ning simwoli) dəp atioʻan boluxi mumkin. Rosul Petrusning Babil xəhiridə boləanliki toʻqrisida tarihta məlumat yok wə uning Rim xəhiridə turəanliki toʻqruluk ispat bar. **«jamaət»** — əslidiki grekqə tekistə — «turuwatkan qiz». Bu ibarə Rimdiki jamaətni kərsitixi mumkin. **«oʻqlum Markustin silərgə salam»** — «oʻqlum Markus» rosul Petrusning rohiy jəhəttiki oqli. Əməliyəttə Markus Petrusningki jiyən ukisi boluxi mumkin idi. ■ **5:14** Rim. 16:16; 1Kor. 16:20; 2Kor. 13:12; 1Tes. 5:26.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5